

CSELIK ÁGNES

EMBER ÉS NYELV

„Annyi ember vagy, ahány nyelvet beszélsz” – tartja a mondás. Mint minden népi bölcsességnek, ennek a megállapításnak is nagyon mély gyökei vannak. Ha az ember magas szinten beszél idegen nyelvet, akkor minden valószínűség szerint az idegen nyelvi közeg gondolkodásmódját, kultúráját, viselkedési normáit is ismeri, tehát ilyen értelemben megsokszorozódik, egyszerre több nézőpontból is közelíthet ugyanahhoz a valósághoz; valóban több lesz, mint az, aki csak és kizárólag saját beidegződött és meghatározott gondolatmenete mentén képes a világra tekinteni.

A többnyelvűség és a többkultúrájú lét nem csak a kevés kiválasztottnak adatik meg, aki ebbe a helyzetbe beleszületett, hanem tanulható. Sőt, stratégiai kérdés, hogy hol és hogyan tanítsuk. A magyar közoktatás egyedülállóan fejlett intézményformája a kéttannyelvű iskola. Nálunk jóval könnyebben élő nyugati országokban döbbenet hallgatnak el az oktatásban dolgozó kollégák, amikor értesülnek arról, hogy Magyarországon költségtérítés nélkül, alanyi jogon igénybe vehető a kéttannyelvű oktatás (általános iskola, gimnázium és szakközépiskola), aminek finanszírozását az állam teljes egészében magára vállalja. Egy szigetnyelvű, szigetkultúrájú országban létkérdés, hogy kitekintsünk. Sok fiatal számára ez az oktatás az egyetlen lehetőség arra, hogy a mindennapi problémákon túlmutató műveltséget, kézzelfoghatóan hasznosítható nyelvtudást és tágabb világlépet kapjon. A fiatal felemelkedhet, jövője biztosabb alapokra kerül, mint a nyelveket nem beszélő kortársaié, lehetőségei megsokszorozódnak. Ilyen értelemben a kéttannyelvű iskolákban szellemi, emocionális akadálymentesítés folyik nap mint nap, és ez a folyamat az esélyegyenlőség megteremtésének egyetlen valóban járható, a gyakorlatban is működő útja.

Ugyanakkor a tanítás és tanulás kölcsönhatása jótékony módon visszahat az anyaországra és a szűkebben vett környezetre is. Más nép(ek) nyelv-

...szigetnyelvű,
szigetkultúrájú országban
létkérdés,
hogy kitekintsünk...

vének és kultúrájának elsajátítása mellett az idegen nyelvi közeget jól ismerő ember képes arra, hogy saját nemzetének kultúráját hitelesen, élményszerűen és lényegretörően mutassa be, hidat formáljon az eltérő hagyományok, ismeretek, világnézetek között, az idegen nyelvi közösség számára Magyarország nagykövetévé váljon. Ugyanakkor a más nézőpont ismerete itthon is üdítően hat: akár meglepő, ám működő meglátásokkal, módszerekkel is gazdagíthatja egy konkrét helyzetben a lehetséges megoldások sorát. A város és a kerület is módosul egy-egy

kéttannyelvű képzés hatására, hiszen az iskolának köszönhetően egyrészt megnő az érdeklődés bizonyos típusú termékek iránt, másrészt a tanulók jelentős számú, kiváló nyelvtudással rendelkező csoportot alkotnak, akikre akár üzleti szempontból is számítani lehet. Egy vállalkozás vagy szolgáltatás elindításánál nem elhanyagolható szempont, hogy a közelben viszonylag könnyen található megfelelő munkaerő. A mikrokörnyezet, a család is jelentősen átalakul, hiszen a kéttannyelvű iskolákban jellemzően nagy az etnikai keveredés, ez a tény már önmagában is toleranciára szoktatja a diákokat és a szülőket egyaránt. Mind-

emellett a kéttannyelvű oktatásban jelentős számban dolgoznak anyanyelvi tanárok is, akiknek a gondolkodásmódja, tanítási módszertana, logikája és követelményrendszere a közmegegyezéssel elfogadott magyar átlagtól akár jelentős mértékben is eltérhet. Ilyen helyzetben kell diáknak és szülőnek hatékonyan együttműködni a külföldi pedagógussal, ami közvetett módon minden résztvevőre kihat.

A kéttannyelvű oktatás hálózatot épít, volt diákok nagy eséllyel találnak egymásra a későbbi évek folyamán, és az időközben megszerzett tudásukat kamatoztatva hoznak létre olyan, a nyelvhez erősen kötődő vállalkozásokat, amelyekben mindenki a szakmájában dolgozik, miközben kiválóan beszél legalább egy idegen nyelvet. Más esetekben külön erre szakosodott fejtámasz cégek szerzik meg a megfelelő munkaerőt, egy jó képzést nyújtó kéttannyelvű iskola azonban biztos ajánlólevél a volt diákok és a későbbi munkáltatók számára.

A nyelvtudás az ország stratégiai pozícióját erősíti – a hosszú távú nemzeti stratégia eleme. A kéttannyelvű oktatás finanszírozása tudatos döntés holnaputánra, eredményessége 10-15 év múlva a GDP-ben is kimutatható lesz.

A nyelv kommunikációs eszköz, tudatos és helyes használata kapcsola-

tokat teremt, problémákat old meg, érzelmeket és tradíciókat közvetít, egyaránt gazdagítja az egyént és környezetét. A magyar hagyományok ápolása mellett kiemelkedően fontos feladat hatékony, a nemzetközi kommunikációban is sikerrel alkalmazható nyelvtudást és kulturális ismereteket adni a felnövekvő generáció kezébe. Ha megfelelően el tudjuk mondani, mi hogyan látjuk a világot, ha értékeinket színvonalasan képviseljük, minket is jobban fognak látni és értékelni határainkon kívül, sőt, mi is többre fogjuk tartani magunkat. Ennyit igazán megérdemlünk.

